

Euroopa Liidu kosmosepoliitika

Euroopa Liit peab kosmose uurimist ja hõlvamist oma kodanike ja äriettevõtete, aga ka keskkonnasõbraliku ja kestva poliitika ning julgeoleku seisukohalt piisavalt oluliseks, et see valdkond leiab äramärkimist ka Euroopa Liidu alusdokumentides ning selles osas tegutsetakse ühiselt kõige kõrgemal tasemel. Ametlikult lepiti ELi ühises kosmosepoliitikas kokku 2007. aastal, mil liikmesriikide ministeeriumid, Euroopa komisjon ja Euroopa Kosmoseagentuur leppisid kokku ühistes eesmärkides. Samas ei tähenda see, nagu oleks liikmesriigid loobunud iseseisvatest kosmoseuuringutest. Liikmesriigid panustavad nii eelarveliselt kui ka oma infrastruktuuriga ESAsse, mille prioriteedid peegeldavad ka liikmesriikide prioriteete, kuid suurel hulgal Euroopa Liidu riikidest on oma kosmoseagentuurid või kosmose uurimisega tegelevad institutsioonid, kes sõltuvalt asutuse ja riigi eripärast täidavad oma eesmärgid.

Liidu ühise kosmosepoliitika nurgakiviks on aga koostöö ELi, ESA ja liikmesriikide vahel. Seejuures täidab poliitika- ja finantsvahendite planeerimisel põhirolli Euroopa Komisjoni ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraat. ESA kui rahvusvaheline organisatsioon on oma eesmärgina sedastanud üleeuroopaliste rahumeelsete eesmärkidega kosmoseuuringute edendamise ja elluviimise koos kõige sellega kaasnevaga – sealhulgas ka vastava tööstuse edendamisega. Seejuures on ka teiste taevakehade uurimine rohkem ESA kui vahetult Euroopa Liidu enda rida (näiteks tegutsevad praegu Marsi ja Veenuse tehiskaaslaseprogrammid Mars Express ja Venus Express).

Euroopa Liidu kosmosepoliitika baseerub EL-i alusdokumendil, Lissaboni Leppel. See annab Euroopa Liidule mandaadid muuhulgas ka välja töötada ning ellu viia oma kosmosepoliitikat, mis ei ole vastuolus, ega keela ellu viimast liikmesriikidel oma kosmosepoliitikat ja defineerida ning ellu viia selle erinevaid alaprogramme.

Euroopa Liidu peamine eesmärk oma kosmoseprogrammide väljatöötamisel on edendada erinevate liikmesriikide koostööd, ühist konkurentsivõimet ning euroopalikku ühtekuuluvustunnet. Eesmärgiks on pakkuda euroopa riikidele ja nende ettevõtetele paremaid võimalusi globaalses konkurentsivõimelises, pannes alus Euroopa ühisele kosmosetaristule. Kosmosetaristu all mõistetakse eelkõige ühiseid initsiatiive satelliitpositsioneerimise ja kaugseire valdkonnas ning rakendusi nendega seotud valdkondades nagu transport, kommunikatsioon, meteoroloogia, geodeesia jpt.

Euroopa Komisjon esindab eelkõige Euroopa maksumaksjate koguhuve ning vaatleb projekte suuresti majandusliku tasuvuse aspektis Euroopa Liidu majandusele ja projektide elluviimisel lähtub eelkõige raha eest saadavast parimast väärtusest. Euroopa Komisjon ei dubleeri oma kosmosesuunalisi tegevusi Euroopa Kosmoseagentuuriga, kes tegeleb peamiselt teaduslike projektide ning kosmoseuuringutega. Vajadusel tellib Euroopa Komisjon ESA käest prioriteetsete projektide teostust ja järelevalvet, kuid sellisel juhul ei kajastata seda läbi ESA eelarve ega rakendata ka ESA eelarvepoliitikat.